

Kulturutskottets öppna seminarium
om uppföljning av delar av den svenska
friluftslivspolitik

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-7915-058-7
Riksdagstryckeriet, Stockholm 2022

Förord

Kulturutskottet anordnade torsdagen den 16 juni 2022 ett öppet seminarium om uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken. Utgångspunkt för seminariet var rapporten Uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken (2021/22:RFR9). Rapporten har tagits fram inom ramen för kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsarbete.

I det följande redovisas programmet för seminariet, en uppteckning av inledningsanförandet och talarnas anföranden samt de Powerpointpresentationer som visades under seminariet.

Stockholm i september 2022

Christer Nylander
kulturutskottets ordförande

Ann Aurén
kanslichef

Program

Dag: Torsdagen den 16 juni 2022
Tid: 8.00–9.30
Plats: Riksdagen, Andrakammarsalen

- 8.00** Inledning
Christer Nylander (L), kulturutskottets ordförande
- 8.05** Presentation av rapporten Uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitikerna (2021/22:RFR9)
Ann-Britt Åsebol (M), ordförande i kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp
Joakim Skotheim, utvärderare, riksdagens utvärderings- och forskningssekretariat
- 8.20** Susanne Maarup, ordförande, Svenskt Friluftsliv
- 8.30** Eva Stighäll, handläggare, Naturvårdsverket
- 8.40** Per-Olov Ottosson, undervisningsråd, Skolverket
- 8.50** Anders Grönvall, statssekreterare, Miljödepartementet
- 9.00** Frågestund
- 9.25** Avslutning
Vasiliki Tsouplaki (V), kulturutskottets förste vice ordförande

Kulturutskottets öppna seminarium om uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken

Christer Nylander (L) ordförande: Jag får hälsa er välkomna till det här öppna seminariet, som handlar om uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken. Jag heter Christer Nylander och är ordförande i kulturutskottet. Jag vill bara säga några ord först. Vi är ju i Sveriges riksdag, i en kammarsal, och det är viktigt att påminna sig om att riksdagen har flera olika funktioner. Regeringen ska ha sitt stöd i parlamentet. Vi granskar vad regeringen gör. Men under senare tid har vi också ägnat alltmer tid åt att fördjupa oss i vissa politiska ämnesområden. De olika utskotten väljer ut vilka områden man vill studera just nu, och sedan använder man ganska lång tid åt att ordentligt gå på djupet med de frågorna.

I december 2020 satte vi igång ett arbete i kulturutskottet som gällde friluftslivspolitiken. Det var ett bra val, visade det sig, dels för att det gav mycket intressant kunskap och bra slutsatser, dels för att det blev väldigt aktuellt under tiden som vi sysslade med vår utvärdering. Under pandemin var ju friluftslivspolitiken och friluftslivet väldigt viktiga för människor och också väldigt omdiskuterade och uppmärksammade. Det blev en väldigt bra rapport och ett väldigt bra arbete.

Vi ska nu ägna en och en halv timme framöver åt att diskutera slutsatserna och innehållet i rapporten. Upplägget är sådant att vi först har en presentation av innehållet i rapporten. Därefter har vi några inlägg från olika intressenter, och så avslutar vi sedan med en frågestund från kl. 9. Seminariet kommer också att sändas live på riksdagens webb. Jag önskar också er välkomna som följer detta på distans.

Först skulle jag dock vilja lämna ordet till den som har lett detta arbete. Det har varit ett mycket intensivt arbete som varit skickligt lett av en ordförande som också sitter i riksdagens kulturutskott. Hon heter Ann-Britt Åsebol. Jag lämnar ordet till dig, Ann-Britt!

(Se även Powerpointbilder i bilaga 1)

Ann-Britt Åsebol (M): Tack så mycket, Christer, och varmt välkomna ska ni alla vara till den här en och en halva timmen som ordförande Christer sa att vi ska ägna åt frågor kring friluftslivspolitiken! Jag har haft förmånen att leda utvärderingsgruppen som har varit tillsatt för att titta på hur det ser ut och vad som kan förbättras, hur vi kan förändra och vilka lärdomar vi kan ta med oss i framtiden. Till vår hjälp har vi haft riksdagens utrednings- och forskningssekreteriat med Joakim Skotheim, som har varit ledare för detta. Det är där själva arbetet har gjorts. Det är ett alldeles förträffligt jobb som är gjort, och jag vet att många av er som finns här i salen och kanske där ute i den digitala världen

har varit delaktiga i några av de enkäter som ingår i materialet. Stort tack till riksdagens utredare!

Men det har alltså varit en parlamentariskt tillsatt grupp som har tittat på de här frågorna. Vad som har varit roligt är att vi har varit väldigt samstämmiga i de iakttagelser som vi har gjort. Jag ska redogöra lite närmare för det hela, först lite grann om bakgrunden, men framför allt om de iakttagelser vi har gjort, så att vi kan se lite in i framtiden på sådant som vi kan göra.

Här ser ni de tio målen för friluftslivet, som kom i en proposition 2010. Jag tror att de är välkända för många. Några av dem har jag rödmarkerat. Jag kommer tillbaka till varför.

Vi har alltså velat följa upp de mål som följts upp av Naturvårdsverket för 2015 och 2019. Man har under perioden gjort ett antal enkätundersökningar för att se hur svenskarnas friluftsvanor har förändrats och helt enkelt dokumentera hurdana de är. Det har tidigare gjorts undersökningar 2007, 2014 och 2018. Men som ordförande Christer Nylander sa beslutade riksdagens kulturutskott i december 2021 att göra en uppföljning av målen. Det gjordes också en förstudie om målen som vi tog del av, och utifrån detta kom vi fram till att vi skulle följa upp de fyra rödmarkerade målen.

Varför valde vi då just dessa? Kanske var det för att de var väl definierade och för att vi kunde mäta dem på något vis, för det har faktiskt varit det svåra i den här utvärderingen. Ni som är forskare och sysslar med utvärderingar vet ju att man gärna vill ha något att mäta mot. Det får inte vara för diffust, utan man måste ha en bas att utgå från.

Men detta var alltså några av de frågeställningar som vi i gruppen tittade på. Hur har friluftslivspolitiken uppfattats av er aktörer som varit med i uppföljningen? Vad har hänt i befolkningen, speciellt under pandemin? Vi har tittat på de olika organisationernas roll i detta och också kommunernas och länsstyrelsernas roll. Något som ligger mig själv särskilt varmt om hjärtat är hur ett rikt friluftsliv kan främjas i skolan. Där har vi en hel del synpunkter, men jag kommer tillbaka till det.

Vi genomförde det här genom dokument och statistik. Det var drygt 6 500 personer som var med och svarade på enkäten. Det var en svarsfrekvens på 30 procent, och det får ändå anses ganska bra i sådana här sammanhang. Att få med 80 procent tror jag är ganska omöjligt i dag, men 30 procent ger oss i alla fall en bild av hur läget ser ut. Vi hade också frågeställningar i kommunerna och länsstyrelserna, och sedan har vi haft djupundersökningar med möten och intervjuer med ett antal organisationer och personer.

Men vad blev det då av detta? Vad såg vi, och vad vill vi särskilt framhålla? Våra iakttagelser och bedömningar utifrån materialet finns ju dokumenterade i den här skriften. Jag hoppas att vi kan ha nytta av den när vi formar framtidens friluftsliv.

De friluftspolitiska målen är viktiga. Det finns ett starkt stöd bland svenska myndigheter och friluftorganisationer för de här målen. Kommunerna spelar en nyckelroll. Mycket av det öppna friluftslivet sker ju tätortsnära, och där har kommunerna en viktig roll när det gäller att se till att dessa områden är

tillgängliga. Sveriges Kommuner och Regioner har också en viktig sammanhållande roll i detta.

Men framför allt poängterar vi att politiken måste se över själva målen. Man kan inte ha otydliga mål. Man måste ha precis samma mål, och man behöver se till att målen är mätbara. Vi såg också att det saknades en basnivå från vilken man ska utgå när man ska följa upp målen. När man ska följa upp något måste man ha något att utgå från. Vissa av målen är inte tidssatta, och då blev det svårt att följa upp dem. Men vi behöver kanske också fler bedömningsgrunder, så att målen kan bli uppföljningsbara.

Vi kom också fram till att det är alltför sällan som man mäter de här målen. Detta har ju regeringen tagit till sig redan nu. Vi har sagt att det är bra att vi gör detta vartannat år. Det behövs tätare uppföljning. Vart fjärde år har varit för sällan.

Sedan ville jag ta upp detta med statistiken när det gäller basnivån. Statistiken är nödvändig för att man med säkerhet ska kunna uttala sig om målen och hur de utvecklas över tid. Här har vi också gett ett förslag till regeringen att initiera ett utvecklingsarbete just kring statistiken.

Vi fann också att det fanns en brist på dialog mellan Naturvårdsverket och regeringen om att etablera den här nollmätningen, som vi sa, mot vilken målen kan följas upp. Vi såg också att man kanske behöver vara tydligare gentemot myndigheterna, där styrningen kan förbättras. Det vill säga att man skriver regleringsbrev eller andra tillämpliga tillämpningsregler och gör dem tydliga, så att man kan följa upp dem. Jag kommer tillbaka till detta när det gäller skolan och Naturvårdsverket, för där märkte vi att det fanns ett glapp.

I svenska folket är vi många som tycker om att vara ute och lufsa i skogen. Det är inte alla som är de där entusiasterna som är ute i ur och skur. Men många av oss tycker om att vara ute och röra på oss, speciellt i pandemitider. Enkätundersökningen visar också att ganska lite av detta har förändrats trots pandemin. Det finns säkert ett förbättringsarbete. Vi har börjat röra oss mer, men det finns ett förbättringsarbete att göra. Pandemin har dock varit positiv i och med att vi inte kunde umgås inomhus. I mitt hemlän Dalarna var det under pandemin faktiskt kö för att gå upp i fjällen. Visst har vi varit ute under pandemin.

Det är också viktigt med det enkla friluftslivet – att bara vistas i skog och mark. Och trädgårdsarbete är också en form av friluftsliv egentligen. Att påta i jorden är också att vara ute och röra på sig.

Vi tittade lite på detta med försämrad tillgänglighet. Pandemin och restriktionerna har naturligtvis inkräktat på hur man har tagit sig ut och var man har tagit sig ut. Populära besöksmål har besökts av väldigt många, och det har vållat problem för kommunerna när det till exempel inte har funnits parkeringsplatser åt alla. Nedskräpningen har också varit ett problem. Det har blivit en ökad förvaltningskostnad för kommunerna.

I Sverige är vi väldigt stolta över allemansrätten, och vi ska verkligen vara stolta över den. Den bedöms av oss svenskar vara väldigt viktig.

Vi kom ju fram till att den tätortsnära naturen är viktig, och den var speciellt viktig under pandemitiden. Nästan två tredjedelar uppger att de har besökt

framförallt naturområden i sitt omedelbara närområde. Och ändå har vi ändrat våra friluftsvanor under pandemin. Glädjande är också att två tredjedelar av dem som har svarat på enkäten har sagt att de nu när restriktionerna har hävts kommer att fortsätta med de nya vanor som de fått under pandemin. Men exploateringen kan som sagt medföra också negativa konsekvenser när vi är ute många i samma områden.

Kommunernas kostnader har alltså ökat i och med att vi är ute mer i våra närområden. Det kostar att städa upp efter oss ute, helt enkelt. Här får vi förbättra oss lite grann och ta med oss skräpet hem också.

Men ändå var friluftslivet en väldigt viktig del under pandemin. Vissa av de organisationer som är med här i dag har ökat sitt medlemsantal under pandemitiden, och det är ju oerhört glädjande. Samtidigt blev det förstås en viss negativ ekonomisk påverkan på friluftorganisationerna, men en del kommer ju att kompenseras genom de medel som regeringen gav ut som stöd i samband med pandemin.

Jag vill avslutningsvis säga några ord om åtgärder som behövs för ett bättre friluftsliv i skolan, för detta tycker vi är viktigt. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att arbeta med de politiska målen, men skolmyndigheterna behöver ta en större del i detta. I vår uppföljningsgrupp var vi lite rädda för att de nya kursplaner som träder i kraft i höst skulle försvaga undervisningen om till exempel allemansrätten i skolämnet idrott och hälsa. Här vill vi ge en rekommendation om att dessa frågor tydligare ska följas upp och att det ska bli tydligare instruktioner till respektive myndighet om detta.

Vi vill ju ha det här engagemanget bland barn och unga, och då måste man börja i tid med det. Jag vet att detta har legat många av oss väldigt varmt om hjärtat. Det behövs bättre regleringsbrev och instruktioner.

Slutligen vill jag säga att vi i gruppen uppfattar att de statsbidrag som finns när det gäller detta politikområde är välorganiserade genom Svenskt Friluftsliv. Bidragen fördelas på ett rättvist sätt och man satsar på de grupper som behöver lite extra och är underrepresenterade i friluftslivet. Det är våra slutsatser från utvärderingen.

Jag tackar för att jag fick förtroendet att leda gruppen, och å gruppens vägnar tackar jag för att vi fick arbeta med de här frågorna. Tack så mycket!

(Se även Powerpointbilderna i bilaga 2)

Susanne Maarup, Svenskt Friluftsliv: Tack för ett gediget arbete med uppföljningen, och tack för att vi från Svenskt Friluftsliv får vara med på det här seminariet! Jag heter Susanne Maarup och är ordförande för Svenskt Friluftsliv. Jag är också orienterare och arbetar som förbundschef i en av våra medlemsorganisationer, Orienteringsförbundet. Med mig i dag har jag också Josefine Åhrman, som är ny generalsekreterare för Svenskt Friluftsliv.

Vi arbetar för att skapa de bästa förutsättningarna för friluftsliv i Sverige. Vi är talespersoner för friluftslivet och representerar 27 medlemsorganisationer, ideella friluftorganisationer, som totalt har 1,6 miljoner medlemskap.

Här ser ni våra 27 medlemsorganisationer. De är olika stora och har väldigt olika verksamheter, men alla är ju beroende av allemansrätten, antingen i skog eller på vatten. Vi har flera organisationer som har visat sitt intresse för att bli medlemmar i Svenskt Friluftsliv, vilket ju visar på att intresset för friluftsliv har ökat i Sverige och att Svenskt Friluftsliv har ett viktigt uppdrag att hålla ihop frågorna och stötta medlemmarna.

Jag vill säga någonting kort bara om våra prioriterade områden och strategiska mål. Våra prioriterade områden är att vårda och värna allemansrätten, att stärka den långsiktiga finansieringen för friluftsförbund och att bedriva påverkansarbete. De strategiska målen är att vi ska vara en samlande kraft som stöder och företräder medlemsorganisationerna när det gäller friluftslivets frågor, att allemansrätten ska vara känd, vårdas och värnas och att politiken ska främja ett friluftsliv för alla. De ekonomiska förutsättningarna för friluftsförbunden ska förbättras, och alla ska ha möjlighet att utöva friluftsliv i dag och i framtiden.

Vi tycker att det är en gedigen och bra uppföljning med kloka slutsatser. Tillgänglighet är ett återkommande tema. Vi behöver närhet till naturen för att ta oss ut. Tillgänglighet är också väldigt viktigt för personer med funktionsvariationer. Det som behövs, enligt flera enkäter, är tid, tillgång till lämpliga platser och områden och någon att utöva aktiviteter med. Här är det många organisationer som erbjuder aktiviteter i sällskap. Det organiserade friluftslivet ser vi framför allt är viktigt för mål 3, Allemansrätten, och mål 10, God kunskap om friluftslivet.

Genom våra medlemsorganisationer kan vi nå ut till människor, till skillnad från det oorganiserade friluftslivet. Där finns det ingen möjlighet att komma ut, informera, ge kunskap och utbilda. Här ser vi alltså att det organiserade friluftslivet fyller en viktig roll. Jag vill också trycka på vårt bidrag till att uppfylla mål 9, Friluftsliv för god hälsa. Nu är ju det inte med i utvärderingen, men vi vet att friluftslivet bidrar till att minska psykisk och fysisk ohälsa och att skapa en meningsfull fritid för människor, oavsett ålder.

Precis som utvärderingen visar och som också Ann-Britt var inne på menar också vi att Skolverket bör ta ett större ansvar för mål 8, Ett rikt friluftsliv i skolan. Det vore bra att få med både Skolverket och Skolinspektionen i Nätverket för friluftsliv.

Vi har flera medlemsorganisationer som arbetar med aktiviteter i skolan. Exempel på några projekt som Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer gör i och tillsammans med skolan är Friluftsförbundets Skogshjältarna, Sportfiskarnas Klassdraget, Kanotförbundets Säker paddling i skolan, Klätterförbundets utbildning i klättring för idrottslärare och Orienteringsförbundets lärarfortbildning i orientering. Och det vore bra om friluftsdagarna på riktigt får en plats i skolornas scheman.

Vi har tagit fram flera filmer för att sprida kunskap om allemansrätten. Vi har tittat på cykling och jordbruksmark, tältning, nära boningshus, var man inte ska elda, terrängkörningsfordon och natur, att lägga till vid annans brygga, nedskräpning i natur och fridlysta och giftiga svampar och bär. Till filmerna

har vi även tagit fram utbildningsmaterial på olika språk för att sprida kunskap om allemansrätten ytterligare. Filmerna sprids på olika sätt i olika kanaler och används också som läromedel.

För att fortsätta lite på det allemansrättsliga temat planerar vi inom Svenskt Friluftsliv för en allemansrätts vecka. Vi tror att det är viktigt och bra för att höja kunskapen om allemansrätten och lyfta friluftslivets frågor. Det är en bra slutsats i uppföljningen att myndigheter och organisationer som är involverade i de friluftspolitiska målen kan samverka mer där. Den slutsatsen håller vi verkligen med om.

Nu för första gången, den 19–25 september, kommer vi att arrangera Allemansrättsveckan tillsammans med några av våra medlemsorganisationer, däribland Kanotförbundet, Svenska Turistföreningen, Friluftsrådet, Sportfiskarna och Orienteringsförbundet samt Generation Pepp, som jobbar mycket med att få folk att röra på sig. Genom Allemansrättsveckan sprider vi kunskap om allemansrätten och uppmuntrar till aktiviteter nationellt.

Jag vill än en gång trycka på allt det viktiga arbete som våra medlemsorganisationer gör för att tillgängliggöra ett friluftsliv för alla. Som uppföljningen pekar på har friluftslivet varit viktigt under pandemin, liksom friluftslivsorganisationerna. De hade det tufft under pandemin, både med begränsningar för hur många man får samlas när det ska vara gemensamma aktiviteter och med den ekonomiska påverkan, som har drabbat hårt. Trots detta ser vi att det blir fler medlemmar som vill vara med och vara aktiva i friluftslivet.

Tack än en gång för ett jättebra jobb med uppföljningen!

(Applåder)

Eva Stighäll, Naturvårdsverket: Tack för möjligheten att få delta här i dag! Tack också för intressant läsning!

Jag jobbar på friluftslivsenheten på Naturvårdsverket. Vi är bland annat ansvariga för samordningen av friluftslivsmålen och samverkan med många av de berörda aktörerna. På enheten jobbar vi också med många av de sakfrågor som direkt skapar förutsättningar för ett rikt friluftsliv för alla och för att fler människor ska få ta del av de positiva effekter som friluftslivet ger. Vi jobbar med bland annat allemansrätten, leder, naturturism, fysisk planering, tärtortsnära natur och så vidare. Mina kollegor på andra enheter jobbar med områdesskydd och det viktiga arbetet där.

Jag har lovat att ge lite reflektioner om de slutsatser som vi nyss fick en genomgång av, så det ska jag försöka göra. Naturvårdsverket konstaterar att uppföljningen visar på ett starkt stöd, och vi håller med om vikten av att politiken stöder människor i att vara ute för att ta del av alla de positiva effekter och fördelar som friluftslivet ger.

Det har hänt mycket sedan de tio friluftslivspolitiska målen kom till, och kanske är det dags att se över preciseringar och mål nu. I alla fall vissa av de preciseringar som vi tidigare har poängterat är lite oklara och otydliga. Detta kanske vi kan ta oss an inom ramen för den samverkan och det uppdrag vi

redan har. Jag är inte riktigt säker på att vi behöver nya uppdrag här, och jag är heller inte riktigt säker på att allt behöver ses över igen.

Vi ser att det finns ett stort fönster just nu för att arbeta framåt. Det finns ett mandat kring friluftslivet och ett stort intresse. Vi håller med om mycket som skrivs om bättre statistik, bättre uppföljning och så vidare, men det finns också en risk att vi, om vi lägger för stort fokus på detta, tappar fart i det som vi gör i dag och att vi tittar lite för mycket bakåt.

I rapporten står att man ser miljömålssystemet som en inspiration. Det kan vi hålla med om, för miljömålssystemet har många positiva sidor. Utvärderingar har dock visat att det ibland kan bli lite baktungt och att väldigt mycket fokus läggs på uppföljning i stället för på genomförande. Detta behöver man ha i åtanke.

Självfallet håller vi med om slutsatsen att den tätortsnära naturen är super-viktig. Den vardagsnära natur som finns nära människor är oerhört viktig för en rättvis och jämlik tillgång till friluftslivet. Detta har såklart varit viktigt under corona, som vi alla har sett. Vi tycker att det är av största vikt att samhället ser den tätortsnära naturen som en resurs och inte bara som en kostnad. Man behöver bli duktigare på att se vad den bidrar med och räkna med allt som den ger till folkhälsan, social gemenskap och naturförståelse. Här har kommunerna en jätte viktig roll.

Vi kan också se friluftslivet som en positiv kraft i omställningsarbetet för det hållbara samhället. Då är det också jätte viktigt att vi har jämlik tillgång till natur i närheten av människor. Om man ska få förståelse för till exempel klimatfrågor och biologisk mångfald behöver man den kunskapen, och det kan hjälpa till och bidra i omställningen.

Vidare välkomnar vi tankarna om utveckling av friluftslivsstatistiken, som vi har varit inne på. Det är viktigt att vi har bra kunskap och statistik så att vi kan följa upp. Vi har nu ett tydligt uppdrag att rapportera till regeringen. Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra statistiken. Vi har bland annat genomfört ett pilotprojekt där vi förbättrar statistiken när det gäller tätortsnära natur för att skapa verktyg för kommunerna så att de kan följa sitt arbete med tätortsnära natur på lokal nivå. Och Skogsstyrelsen har tagit fram statistik om avverkningar av skog i tätortsnära natur.

Jag har en liten kommentar om frågorna om nollmätning och basnivån, som också tas upp. Det ser vi såklart som värdefullt. Vi tänker att vi använder befolkningens friluftslivsvanor som en sorts basnivå att mäta politiken mot. Vi har genomfört många undersökningar genom åren, som Ann-Britt nämnde tidigare.

Vi har också underlag för flera av målen och preciseringarna som man kan följa över tid, men inte för allt. Flera av preciseringarna är väldigt svåra att följa och hitta statistik för. Om man ska ha nollmätningar för alla mål och preciseringar tar det mycket kraft, så man måste kunna väga nyttan mot kostnaden.

Vi är såklart positiva till förslaget att utveckla statistiken men också kunskapen om friluftslivets alla delar, för att kunskapen ska kunna finnas hos alla

aktörer som arbetar med friluftsliv. Här ingår vi bland annat i forskningsprogrammet Mistra Sport & Outdoors, som bedrivs nu. Vi ingår också i det ny-startade forskningsprogrammet Multifunktionella landskap, där man ser hur alla olika intressen ska kunna rymmas i landskapet. Vi har såklart behov av en kontinuerlig, digital och användbar tillgång till kunskap för alla de aktörer som bidrar i friluftslivsarbetet och att den finns kontinuerligt.

Vi konstaterar också att uppföljningen och rapporten menar att en utmaning för friluftslivspolitikerna är att den är så bred och att det är många departement, myndigheter och branscher som är engagerade. Vi kan hålla med om den slutsatsen, men vi kan också se det som en styrka och en möjlighet. Friluftslivet behöver alla dessa delar för att kunna fungera. Vi har olika uppdrag och mandat, och friluftslivet är så brett som politiken faktiskt speglar. För att skapa dessa förutsättningar för friluftslivet behöver vi ett brett arbete på många olika nivåer – lokalt, regionalt och nationellt – med många olika aktörer.

Vidare konstaterar vi att rapporten också tar upp den svaga styrningen. Vi välkomnar förslaget om förtydligande instruktioner och uppdrag till de myndigheter som ansvarar för frågor som påverkar friluftslivet. I dag ser det lite olika ut för oss myndigheter, beroende på instruktioner och regleringsbrev, så det välkomnar vi.

När det gäller specifikt skolmålet, som tagits upp tidigare och som många av er är intresserade av, kan vi bara konstatera att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, som också är inblandad i detta mål, kan göra många saker. Vi kan stötta aktörer, och vi gör flera saker. Men vi kan inte bedriva tillsyn eller ge vägledning specifikt kopplat till skolan.

I tillägg till detta välkomnar vi förslaget om uppföljning av utfallet av den nya läroplanen liksom de nya timmarna i idrott, vilket vi också har påpekat tidigare.

När det gäller samverkan konstaterar vi att rapporten pekar på att samverkan fungerar hyfsat. Det finns förbättringspotential där, den kan utvecklas. Vi ser att man pekar på kommunernas viktiga roll, vilket vi håller med om helt, för kommunerna är jätteviktiga. Jag vill särskilt lyfta fram länsstyrelsernas arbete, deras viktiga roll och det uppdrag de har. De skapar förutsättningarna och har samverkan med kommunerna och inspirerar fler kommuner att samverka gemensamt för att skapa förutsättningar. Jag vill därför lyfta fram dem särskilt.

En annan part som jag vet är efterfrågad i många sammanhang i friluftslivsfrågorna är SKR, vilket man också pekar på. De är efterfrågade och har varit lite vid sidan av eller inte alls funnits med de senaste åren. Där tycker vi att samverkan kan utvecklas. Det finns potential för detta. Vi har också startat en dialog med dem.

Vi kan grotta ned oss i lite specifika detaljer i rapporten. Vi tycker att det är jätteintressant med undersökningen av svenska folkets friluftsvanor och även enkäten till kommunerna. Vi hade inte möjlighet att skicka enkäter till dem under coronapandemin, så det var jätteintressant att läsa. Vi kommer att dyka ned och fördjupa oss i siffrorna och också jämföra med andra undersök-

ningar som gjorts. SCB kom med en undersökning ganska nyligen som sa att det var en 30-procentig ökning av friluftslivet under coronapandemin, och i vissa grupper var det till och med en 50-procentig ökning av friluftslivet.

Vissa av resultaten i den undersökning som gjorts i rapporten kanske är förväntade, till exempel att hindretid har minskat. Andra kan vara lite mer förvånande, som att man upplever att buller och nedskräpning har minskat. Det är kanske inte riktigt de signaler vi har fått under coronapandemin. Detta kan man fundera lite grann kring och analysera vidare. Om det är så att det är väldigt många ovana som har varit ute under coronapandemin upplever de kanske inte nedskräpning på samma sätt som mer vana friluftslivsutövare gör. Jag vet inte, men detta kan man fundera på.

Det kommer att bli intressant att följa trenden när det gäller det ökade friluftslivet. Det ökade inte bara under coronapandemin, utan det var faktiskt en trend redan innan. Särskilt intressant är att två tredjedelar av de som sagt att de ökat sitt friluftsliv under corona säger att de kommer att fortsätta.

Det är viktigt att vi hanterar det ökade friluftslivet på rätt sätt och att det finns tillgång till tillgänglig natur av viss kvalitet och att den infrastruktur som behövs finns, både den fysiska och den informativa och kunskapsmässiga infrastrukturen, för att vi ska kunna möta det ökade behovet av och önskemålen om friluftsliv.

Avslutningsvis kan vi blicka framåt. Vi på Naturvårdsverket arbetar just nu med att ta fram en intern strategi för vårt arbete med friluftsliv. Vi tittar på vår roll och vårt ansvar men också på vad vi ska fokusera på de närmaste fem åren. Där har vi tagit in synpunkter från externa aktörer, varav några sitter här i salen.

Vi tar också fram en ny kommunikationsstrategi för allemansrätten, då den är mycket viktig för friluftslivet. Den behöver vara fortsatt stark även i framtiden. Vi ser såklart också en del utmaningar och orosmoln som vi behöver hålla ögonen på, och jag ska nämna några.

Vi har hållbar markanvändning och det ökade trycket på marken. Konkurrensen om marken är jätteviktig att hålla ögonen på. Hur kommer friluftslivets intressen att beaktas? Vi har det ökade fenomenet att ta betalt för att vara i naturen, till exempel betalleder. Ska man ta betalt för att vistas i naturen? Hur förhåller det sig till allemansrätten i förlängningen? Detta måste vi också hålla ögonen på. Sedan har vi det ökade friluftslivet och hur detta påverkar det enskilda intresset kontra det allmänna intresset. Om det är så mycket friluftsliv att det till exempel påverkar markägaren, vad kommer det att leda till? Vi behöver titta på detta och hitta vägar framåt.

Vi ser fram emot ett samarbete och samverkan med alla aktörer som behövs. Vi ser också fram emot att utveckla statistik och uppföljning, framför allt för att titta framåt och bevara och utveckla förutsättningarna tillsammans med er alla, för att fler människor ska få ta del av friluftslivets positiva effekter och bidra till ett hållbart samhälle i framtiden.

(Applåder)

Per-Olov Ottosson, Skolverket: Jag vill först tacka för inbjudan. Jag är undervisningsråd på Skolverket. Jag är också inspektör inom Europaskolan, som är EU:s skolform för i första hand EU-anställda. Det gör att jag får en ganska bra inblick i hur dessa frågor behandlas i medlemsländerna, vilket är intressant. På Skolverket jobbar jag övergripande med Agenda 2030, som också har bäring på detta område och de svenska utlandsskolorna, men jag är här i dag i egenkap av att jag sitter med i ämnesbevakningsgruppen för idrott och hälsa.

Först av allt vill jag betona att det är otillfredsställande att mål 8, Ett rikt friluftsliv i skolan, har en negativ utveckling, som man såg vid den senaste rapporteringen 2019. Jag och många med mig hade förstås hoppats på ett annat resultat.

Jag konstaterar också att ingen specifik utvärdering har genomförts av vare sig Skolverket eller Skolinspektionen inom friluftslivsundervisningen som tar med samtliga aspekter och förekomster av denna undervisning. Jag tänker till exempel på kunskaper inom området som man får under en rast, när man vistas utomhus eller vid exkursioner och utflykter, och som kanske har ett annat syfte än rent friluftslivsmässiga, eller kanske framför allt inom det som vi kallar utomhuspedagogik, då lärarna undervisar utanför klassrummet med syfte att lära in oberoende av ämne.

En utomhuslektion i matematik, företrädesvis för de lägre stadierna, innebär också kunskapande om hur man vistas i naturen och ger också en naturupplevelse. Samma sak gäller förstås för en exkursion i biologi för de högre stadierna.

Som ni känner till är det i kursplanen för grundskolan i ämnet idrott och hälsa som friluftslivets betydelse i unga år betonas, med syftet att skapa ett livslångt intresse. I kursplanen för idrott och hälsa sägs det att undervisningen ska ge eleverna förmåga att genomföra och anpassa aktiviteter inom friluftsliv och utevistelse efter olika förhållanden och miljöer. Det är väldigt höga och fina mål, tycker jag.

I det centrala innehållet anges vad som ska behandlas inom friluftsliv och utevistelse för de olika stadierna i årskurserna 1–3, 4–6 och 7–9.

Jag tror att ni också känner till Skolinspektionens granskning av idrottsämnet, som publicerades 2018 och som visade att friluftsliv förekommer ganska lite under lektionerna om man jämför de mål i kursplanen som jag tog upp, detta till förmån för mer idrottsliknande aktiviteter, ofta kopplade till konditionsträning och bollsporter. Samtidigt vet vi att uppemot 90 procent av eleverna i grundskolan har godkänt i just ämnet idrott, vilket naturligtvis är positivt.

När det gäller kulturutskottets rapport avseende uppföljningen av friluftslivspolitiken delar Skolverket i stort rapportens bedömning av vilka indikatorer som motiverar att målet beskrivs ha en negativ trend.

Vi instämmer i slutsatsen att skolorna behöver mer kunskap i att bedriva uteundervisning i olika miljöer samt att personella resurser i sig kan vara en begränsande faktor.

Naturnära har nämnts här tidigare, och skolgårdarna, deras ytor och närheten till natur eller parkområden beskrivs som en förutsättning för att realisera målet. Skolverket instämmer i detta. Vi vet från olika rapporter från bland andra Boverket att dessa ytor har minskat över tid, vilket naturligtvis inte är bra.

Vidare tycker Skolverket att det är bra att problematiken med de praktiska och estetiska ämnenas roll eller status i nutidens skola lyfts fram i rapporten.

I rapporten framkommer att det finns farhågor hos olika intressenter om att den reviderade läroplanen Lgr 22 med dess mindre specificerade kunskapskrav skulle kunna medföra att friluftslivsundervisningen hamnar ännu mer i skymundan. Jag vill påpeka att i princip alla obligatoriska moment inom friluftsliv finns kvar i syftestexterna och det centrala innehållet, alltså beskrivningen av vad som ska behandlas i ämnet. Skillnaden ligger i att de nya betygskriterierna är mindre detaljerade än de tidigare kunskapskrav som styrde betygsättningen. Denna förändring gäller inte bara för idrott och hälsa utan för alla ämnen.

Skälet till förändringen är att de mer detaljerade kunskapskraven i hög grad styrde undervisningen. Med mer generella formuleringar hoppas vi att fokus ska flyttas från bedömning och dokumentation, som tar mycket tid för lärarna, till att planera undervisningen på ett bättre sätt i allt högre grad. Vi tror och hoppas att detta kommer att vara positivt för friluftslivsundervisningen i alla ämnen.

Jag vill också nämna kopplingen mellan LHM, lärande för hållbar utveckling, och friluftslivsundervisning. Denna koppling finns både i lärandet om förutsättningarna för en ekologiskt hållbar utveckling och en socialt hållbar utveckling där också entreprenörskap och hälsoaspekter räknas in.

Skolinspektionen genomför i talande stund en så kallad kvalitetsgranskning av hur styrdokumentens formuleringar runt hållbar utveckling tolkas och omsätts i undervisningen. Totalt 30 skolor ingår i granskningen, som blivit försejnad av pandemin men som kommer att slutföras under hösten. Den sammanfattande rapporten kommer vid årsskiftet. Jag tror och hoppas att det i denna granskning kommer fram exempel på att friluftslivsundervisning inte enbart sker inom ämnet idrott och hälsa utan också i ett mer ämnesövergripande perspektiv. Jag ser det som ganska osannolikt att skolor som ger en bra undervisning i hållbar utveckling gör detta enbart i klassrummet.

Avslutningsvis konstateras i rapporten att Skolverket inte har ansvaret för målet Ett rikt friluftsliv i skolan. Detta är något som har kritiserats av olika intressenter. Jag vill poängtera att detta inte innebär att Skolverket avstår från att stödja lärarprofessionen i didaktiska frågor som tangerar friluftslivsundervisning.

Vi har webbaserad fortbildning, så kallade moduler för lärande för hållbar utveckling, från och med förskolan upp till gymnasiet. En del av dessa moduler handlar om att ge eleverna naturupplevelser i en undervisningssituation där man inte befinner sig i klassrummet.

Vidare har Skolverket en webbkurs omfattande fem delar i utomhusdidaktik, det vill säga hur undervisningen i olika ämnen kan bedrivas utanför klassrummet. Vi har stödmaterial som visar hur digitala verktyg kan användas i ämnet idrott och hälsa, där friluftsliv ingår. Vi deltar även i SNAFA, Svenskt nätverk för anpassad fysisk aktivitet.

Vi deltog också i det myndighetsövergripande och organisationsövergripande samarbetet om friluftsliv, som gick under namnet Luften är fri. Jag hade själv nöjet att representera Skolverket i det arbetet och kom i kontakt med många av de aktörer som nämns i rapporten och som bidrar till att stödja friluftslivsundervisningen i svensk skola. Ingen nämnd och ingen glömd – många av er finns med här i dag.

I de webinarier jag deltog i i samband med projektet medverkade många engagerade pedagoger, och många av de utmaningar med friluftslivsundervisning som nämns i rapporten kom också fram i webinarierna, till exempel brist på personella och finansiella resurser, avstånd till naturområden, behov av fortbildning och stöd och så vidare.

Jag vill också nämna en skolform som inte finns med i uppföljningen av målet Ett rikt friluftsliv i skolan, och det är förskolan. Min känsla är att friluftslivsundervisning och utbildning har en framträdande och viktig roll i denna skolform, vilket förstås har stor betydelse för hur barnens och elevernas vana och framtida intresse av att vistas utomhus formas.

(Applåder)

Anders Grönvall, Miljödepartementet: Det är jättekul att komma hit. Riksdagen och regeringen har lite olika syn på var saker och ting ska höra. Vi i regeringen tycker att friluftslivspolitikerna hänger ihop med miljöpolitiken, och det är därför jag är här.

Friluftsliv är sedan många decennier en hörnsten i naturvårdspolitiken. Oavsett förutsättningar ska alla människor, däribland barn och unga, ha möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv, och allemansrätten är den grund som vi har att stå på.

Efter detta seminarium behöver man kanske inte nämna alla de positiva effekterna av friluftsliv i detta rum, men det handlar om saker som hälsa och välbefinnande, ökad kunskap om natur, kultur och miljö samt social gemenskap. En politik som ger goda förutsättningar för ett rikt friluftsliv gynnar samhället på många sätt, vid sidan av naturvården.

Sverige har stora oexploaterade arealer av skogar, fjäll, sjöar och skärgårdar, som ger några av de möjligheter vi har till ett aktivt friluftsliv. Men lika viktigt tycker jag att de små tätortsnära områdena är, som ger människor möjlighet till återhämtning i vardagen. Här kanske det inte handlar om de mest skyddsvärda naturområdena utan om närhet och tillgänglighet. Det är viktigt.

Jag vill också lyfta fram pedagogiken, som Per-Olov berättade om så intressant här. Betydelsen av att förskolebarn och grundskolebarn kan komma ut i naturen är väl befordrad. En rik tillgång till natur samt allemansrätten, indivi-

dens intresse och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv.

Allemansrätten har avgörande betydelse för ett fritt friluftsliv och för turism, i och med att allemansrätten ger alla möjlighet att komma ut i naturen och ta del av det som naturen erbjuder. Den är just allas rätt. Inte bara den som äger mark ska kunna röra sig i den. Strandskyddet är också en viktig del i allemansrätten.

Men denna rätt innebär också skyldigheter, respekt och balans. Det finns få saker som upprör mig så mycket som när allemansrätten missbrukas för kommersiella intressen. Det urholkar förtroendet för allemansrätten, skapar osäkerhet och kränker äganderätten. Det är därför vi i regeringen har föreslagit en differentiering av strandskyddet, för balansen, förankringen och trovärdigheten för allemansrätten.

Om de som äger marken uppfattar allemansrätten och strandskyddet som oproportionerligt urholkar det förtroendet och stödet. Vi har föreslagit lättnader på landsbygden där det finns gott om stränder och där den som äger mark ska kunna få lättare att bygga. För smala vattendrag och små sjöar är ett strandskydd på 100 meter kanske inte helt proportionerligt, och jag beklagar därför att propositionen inte gick igenom riksdagen.

Tillbaka till friluftslivet. Förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv ska fortsätta att utvecklas i alla delar av landet. Under pandemin har friluftslivet haft stor betydelse, särskilt då många människor har haft möjlighet att söka sig ut i naturen.

Vi menar att staten bör ha en tydlig och aktiv roll i att främja friluftsliv i Sverige, genom att skapa bra förutsättningar både för individer och för de organisationer som underlättar för friluftsliv genom att på olika sätt förbättra tillgängligheten till skyddade natur- och kulturområden. Regeringen har de senaste åren gjort stora satsningar för att främja friluftsliv.

Det statliga ledsystemet i fjällen är en viktig förutsättning för friluftsliv och turism i fjällen och är en viktig del av fjällsäkerheten. År 2015 påbörjades ett arbete med att rusta upp detta ledsystem. Sedan arbetet påbörjades har över 200 nya broar byggts och nästan lika många befintliga upprustats, och närmare 2 200 kilometer led har röjts. Regeringen satsade i budgetpropositionen för innevarande år 50 miljoner kronor per år 2022–2027 för att stärka insatserna för vandringsleder och fjälleder.

Nationalparker och natur- och kulturresevat är viktiga för friluftslivet och lockar miljoner besökare varje år. Landets många naturresevat spelar en mycket stor roll för utövandet av alla sorters friluftsliv. Regeringen har gjort stora satsningar i budgetpropositionen för innevarande år: 100 miljoner kronor per år 2022–2024 för skötsel av naturresevat.

Den ökade tillströmningen till våra skyddade områden är mycket glädjande, men den kräver utökade skötselinsatser. Det handlar om sophantering, p-platser, kanalisering av besökare, information med mera.

Men det är inte staten som skapar friluftslivet. Många, men långt ifrån alla, idkar friluftsliv på egen hand. Organisationerna har en jätteväiktig roll att spela

när det gäller att sprida friluftsliv liksom kunskap om allemansrätten till nya grupper och uppväxande generationer barn och unga. Därför är det angeläget för staten att stödja dessa organisationer i friluftslivsarbetet.

Regeringen bedömer att statsbidraget till friluftslivsorganisationer, som fördelas av organisationen Svenskt Friluftsliv, ger goda effekter för samhället och för folkhälsan. Regeringen höjde därför i budgetpropositionen för 2022 stödet till friluftslivsorganisationer med 50 miljoner kronor per år från och med 2022. Anslaget omfattar nu knappt 100 miljoner kronor.

Regeringen anser, som jag sa och i likhet med den uppföljning som kulturutskottet nu gjort, att den tätortsnära naturen är av stor betydelse. En stor del av friluftslivet utövas nära bostaden eller tätorten. Därför är arbetet för att nå målet om en attraktiv tätortsnära natur jätteviktigt. Att skydda naturområden nära tätorter är en del i detta.

Med detta sagt har kommuner en viktig roll i att skydda tätortsnära naturområden för friluftsliv, för invånarna i kommunen, och staten har under decennierna tillhandahållit statsbidrag till bildandet av kommunalt beslutade naturreservat.

För att få en bättre bild av hur arbetet för att nå friluftslivsmålen går har regeringen, i likhet med kulturutskottet, gjort bedömningen att en tätare uppföljning av målen är lämplig. Regeringen ändrade därför i våras Naturvårdsverkets instruktion så att en samlad uppföljning av de friluftslivsmål som regeringen fastställt ska ske vartannat år i stället för vart fjärde, som gällde tidigare.

Friluftslivets bidrag till såväl fysisk aktivitet som upplevelser och återhämtning är viktigt för människors hälsa och välbefinnande. Ett ökat friluftsliv är därför ett samhällsekonomiskt mycket effektivt sätt att uppnå bättre folkhälsa. Vi tycker därför att det är mycket positivt att ni i kulturutskottet har valt att göra denna uppföljning av friluftslivet, som ger viktiga inspel till hur det kan utvecklas. Vi ser att den uppföljning som ni har gjort, inte minst de enkäter ni valt att genomföra, ger en bild av friluftslivet också under pandemin. Det ger en viktig bild av var vi står i dag när det gäller människors friluftsliv i Sverige.

Regeringen anser att det behövs en fortsatt hög ambitionsnivå för att nå friluftslivsmålen och avser att fortsätta att utveckla friluftslivspolitikerna aktivt. I detta arbete är den uppföljning som ni i kulturutskottet har gjort ett mycket bra underlag. Vi kommer ta till oss det och analysera det vidare. Med detta vill jag säga tack för det arbete ni har gjort och för att jag fick komma hit.

(Applåder)

Presentationer

Kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp

Uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken

Ann-Britt Åsebol (M), ordförande i kulturutskottets uppföljnings-
och utvärderingsgrupp

Joakim Skotheim
utvärderare, Riksdagens utvärderings- och forskningssekretariat

Utvärderingsgruppen

Ann-Britt Åsebol (M) ordf
Azadeh Rojhan Gustafsson (S)
Cassandra Sundin (SD)
Peter Helander (C)
Vasiliki Tsouplaki (V)
Roland Utbult (KD)
Christer Nylander (L)
Maria Gardfjell (MP)

Proposition Framtidens friluftsliv (2010)

Mål 1 Tillgänglig natur för alla

Mål 2 Starkt engagemang och samverkan

Mål 3 Allemansrätten

Mål 4 Tillgång till natur för friluftsliv

Mål 5 Attraktiv tätortsnära natur

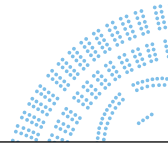
Mål 6 Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Mål 7 Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Mål 8 Ett rikt friluftsliv i skolan

Mål 9 Friluftsliv för god folkhälsa

Mål 10 God kunskap om friluftsliv

Bakgrund

- Naturvårdsverket har följt upp målen 2015 och 2019
- Naturvårdsverket har gjort enkätundersökningar om svenskarnas friluftsvanor 2007, 2014 och 2018

- Våren 2021 beslutade att genomföra en uppföljning
 - Beslutet baserades på en förstudie med förslag på inriktning av RUFSS
 - Fyra mål ska särskilt följas upp

Frågeställningar

- Friluftslivspolitiken och hur den uppfattas av olika aktörer
 - Målen i praktiken, uppföljningsbarhet och samverkan och samarbete mellan de olika aktörerna
- Friluftsvanor bland befolkningen
 - Förändring i friluftsvanor bland befolkningen under perioden 2018-2021
- Friluftslivspolitiken och coronapandemin
 - Svenskarnas friluftslivsvanor
 - Kommunerna och länsstyrelserna
 - Friluftsförbund och organisationerna
- Ett rikt friluftsliv i skolan
 - Faktorer bakom den negativa utvecklingen

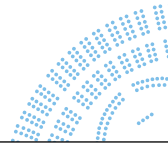

Genomförande

- Dokument och statistik
- Enkäter om friluftsvanor bland befolkningen
 - 21 000 personer och svarsprocent på 31 procent
- Enkät om friluftslivet i kommunerna
 - Svarsprocent ca 75 procent
- Möten och intervjuer
 - 27 intervjuer

Uppföljningsgruppens iakttagelser och bedömningar

De friluftslivspolitiska målen är viktiga

- Starkt stöd för den svenska friluftspolitiken bland myndigheter och friluftsförbund
- Målen är viktiga för det praktiska arbetet med att genomföra friluftspolitiken för myndigheter samt även på regional och kommunal nivå

Kommunernas nyckelroll för friluftslivet

- Samtliga svenska kommuner har en nyckelroll när det gäller att bevara och utveckla förutsättningarna för friluftslivet
- Olika förutsättningar i olika kommuner
- SKR är en viktig aktör

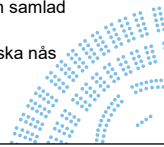

Överlappande mål och otydliga målpreciseringar

- Målen inklusive målpreciseringarna upplevs som alltför oprecisa och delvis överlappande
- Saknas en basnivå att utgå ifrån när man ska följa upp målen.
- Målen är inte tidssatta
- Fler bedömningsgrunder behöver bli "uppföljningsbara"

Tätare uppföljningar är en fördel

- Bedömningen är att uppföljningar bör ske oftare
 - Regeringen har förtydligat Naturvårdsverkets instruktion att en samlad uppföljning bör ske vartannat år (mars 2022)
 - Verket ska även vart fjärde år lämna förslag i syfte att målen ska nås

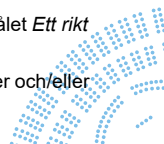

Statistiken behöver förbättras

- Tillgång till statistik är nödvändigt för att med säkerhet kunna uttala sig om målen och hur de utvecklas över tid
 - Regeringens uppgift att initiera ett utvecklingsarbete
- Brist på dialog mellan Naturvårdsverket och regeringen om att etablera en nollmätning mot vilken målen kan följas upp

Myndigheters samarbete och styrning kan förbättras

- Utrymme för bättre samarbete när det gäller genomförandet av friluftslivspolitiken
- Skolmyndigheterna behöver bli mer aktiva när det gäller målet *Ett rikt friluftsliv i skolan*
- Tydliggöra myndigheternas arbete med målen i instruktioner och/eller regleringsbrev

Svenska folkets friluftsvanor

- Enkätundersökning visar att vanorna som helhet förändrades i relativt liten utsträckning i jämförelse med 2018
 - Pandemin har haft en viss påverkan på möjligheten att utöva olika aktiviteter
- Friluftaktiviteter mer under helger och längre ledigheter jämfört med på vardagar
- Det enkla friluftslivet dominerar t.ex. vistelser i skog och mark, bad, cykling, trädgårdsarbete etc.

Buller och nedskräpning

- Buller och nedskräpning upplevs orsaka mest problem för friluftsutövare
 - Problemen har minskat i omfattning sedan 2018

Försämrad tillgänglighet

- Svenskarna upplever att tillgängligheten har försämrats
 - Pandemin och dess restriktioner
 - Populära utflyktsmål besöks av många besökare
- Största hindren tid, tillgång till lämpliga platser och någon att utöva aktiviteten med
- Allemansrätten bedöms vara viktig

Tätortsnära naturen viktig under pandemin

- Nästan två tredjedelar uppger att de framför allt har besökt naturområden i sitt omedelbara närområde.
- En tredjedel av svenskarna har ändrat sina friluftsvanor pga. pandemin
 - Knappt 60 procent uppger att de vistas i naturen oftare jämfört med tidigare
 - Två tredjedelar svarar att deras nya vanor kommer att fortsätta efter pandemin
- Exploatering i tätorterna kan skapa problem vad gäller tillgången till tätortsnära natur

Kommunernas verksamhet och kostnader

- Nästan 80 procent av kommunerna uppger att det varit en stor ökning av antalet besökare i frilufts- och naturområden, inklusive en ökning av antalet förstagångsbesökare
- Lokala problem i form av främst nedskräpning och parkeringsproblem
- Kommunernas förvaltnings- och tillsynskostnader har ökat

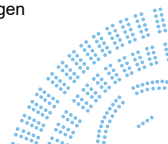
Friluftorganisationerna under pandemin

- Viktig roll under pandemin
- Antalet medlemmar har ökat
 - Organisationerna har till viss del kunnat tillgodose svenskarnas efterfrågan på olika friluftaktiviteter
- Negativ ekonomisk påverkan för delar av friluftorganisationerna
 - Förstärkning av stödet till friluftorganisationer

Åtgärder för bättre friluftsliv i skolan

- Enda målet som uppvisar en negativ utveckling
 - Åtgärder behövs!
- Naturvårdsverket är huvudansvarig myndighet för målet
 - Naturvårdsverket saknar väglednings- eller tillsynsrätt när det gäller skolan
 - Skolmyndigheterna borde tilldelas ett tydligt ansvar för arbetet med målet
- Skolmyndigheterna har inga uppdrag att arbeta med målet (regleringsbrev och/eller myndighetsinstruktion)
- Nya kursplaner för grundskolan träder i kraft hösten 2022
 - Kunskapskrav kopplat till allemansrätten och orientering (idrott och hälsa) slopas
 - Farhåga att det riskerar att försvaga friluftslivet i undervisningen
 - Skolverket bör följa upp frågan om friluftslivets ställning
- Antalet friluftsdagar har sannolikt minskat i grundskolan
 - Frågan bör följas upp av lämplig myndighet

Statsbidraget

- Uppföljningen visar att Svenskt Friluftslivs fördelning av statsbidraget till friluftorganisationerna fungerar på ett bra sätt
- Prioriterar olika satsningar för att nå upp till de friluftspolitiska målen samt till grupper som är underrepresenterade i friluftslivet

Svenskt friluftsliv

Svenskt Friluftsliv

Mer friluftsliv för alla

Ordförande Susanne Maarup
Generalsekreterare Josefine Åhrman

MEMLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftfrämjandet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukshundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och vandringsförbundet, Svenska Idlandshästförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanoförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningsallskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

Svenskt Friluftsliv

27 medlemsorganisationer i Svenskt Friluftsliv

MEMLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftfrämjandet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukshundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och vandringsförbundet, Svenska Idlandshästförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanoförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningsallskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

Svenskt Friluftsliv

Prioriterade områden och strategiska mål

- **Prioriterade områden:**
 - Allemansrätten
 - Finansiering
 - Påverkansarbete
- **Strategiska mål:**
 - Svenskt Friluftsliv, en samlade kraft som stödjer företrädare medlemsorganisationerna för friluftslivets frågor.
 - Allemansrätten är känd, vårdas och värnas.
 - Politiken främjar ett friluftsliv för alla.
 - De ekonomiska förutsättningarna för friluftslivsorganisationerna förbättras

MEDELSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftsförbundet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukslundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelhällskapet, Svenska Fjällklubben Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och vandrarförbundet, Svenska Islandskåttförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanoförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Lövridningsallskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

Svenskt Friluftsliv

Friluftsliv är viktigt

- Tillgänglighet tätortsnära och vardagsnära natur
- Tillgänglighet för personer med funktionsvariationer
- Tid, tillgång och sällskap
- Organiserat friluftsliv
 - Mål 3 Allemansrätten
 - Mål 10 god kunskap om friluftsliv

MEDELSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftsförbundet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukslundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelhällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och vandrarförbundet, Svenska Islandskåttförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanoförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Lövridningsallskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

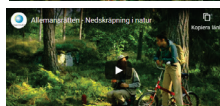

Mål 8 Ett rikt friluftsliv i skolan

- Friluftsförbundet – Skogshjältarna
- Sportfiskarna – Klassdraget
- Kanotförbundet – Säker paddling i skolan
- Klätterförbundet – Utbilda idrottslärare för klättring
- Orienteringsförbundet – Lärarfortbildning i orientering

Friluftsdagar i skolan

MEMLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelförbundet, Friluftsförbundet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsoförbundet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukslundklubben, Svenska Biltuniorerna, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och vandrarsförbundet, Svenska Islandskiåstförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningsällskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

MEMLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelförbundet, Friluftsförbundet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsoförbundet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukslundklubben, Svenska Biltuniorerna, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och vandrarsförbundet, Svenska Islandskiåstförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningsällskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

Svenskt Friluftsliv

Allemansrättens vecka

MEDLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftsförbundet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukshundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelhällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Fölksporsförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gäng- och vandrarförbundet, Svenska Islandskiåttförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanoförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Lövridningsallskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

Svenskt Friluftsliv

27 medlemsorganisationer i Svenskt Friluftsliv

MEDLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftsförbundet, Förbundet Skog & Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Scouterna, Sportfiskarna, Svenska Brukshundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelhällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Fölksporsförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gäng- och vandrarförbundet, Svenska Islandskiåttförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanoförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Lövridningsallskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Turistföreningen och SweSports.

2019/20:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 24 september 2019
2019/20:RFR2	UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Seminarium om livslångt lärande
2019/20:RFR3	KULTURUTSKOTTET Att redovisa resultat
2019/20:RFR4	UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Regeringens resultatredovisning för UO15 och UO16 – utbildningsutskottets uppföljningar 2012–2018
2019/20:RFR5	FINANSUTSKOTTET Hur påverkas den finansiella stabiliteten av cyberhot, fintech och klimatförändringar? En översikt av forskning, aktörer och initiativ
2019/20:RFR6	NÄRINGSUTSKOTTET Uppföljning av beslutet att bilda Sveriges export- och investeringsråd
2019/20:RFR7	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om finansiell stabilitet den 29 januari 2020. Fintech och cyberhot – Hur påverkas den finansiella stabiliteten?
2019/20:RFR8	ARBETSMARKNADSPOLITISKA UTSKOTTET, KULTURUTSKOTTET, SOCIALFÖRSÄKRINGSPOLITISKA UTSKOTTET, SOCIALUTSKOTTET, UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Offentlig utfrågning på temat psykisk hälsa i ett Agenda 2030-perspektiv
2019/20:RFR9	UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Öppen utfrågning inför den forskningspolitiska propositionen
2019/20:RFR10	TRAFIKUTSKOTTET Mobilitet på landsbygder – forskningsöversikt och nulägesbeskrivning
2019/20:RFR:11	KONSTITUTIONSPOLITISKA UTSKOTTET Forskarhearing om den representativa demokratis utmaningar i polariseringens tid
2019/20:RFR:12	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om överskuldssättning
2019/20:RFR:13	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken 10 mars 2020

2020/21:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 20 oktober 2020
2020/21:RFR2	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Uppföljning av tillämpningen av gymnasireglerna
2020/21:RFR3	NÄRINGSUTSKOTTET Sveaskogs samhällsuppdrag om markförsäljning – en uppföljning
2020/21:RFR4	NÄRINGSUTSKOTTET Artificiell intelligens – Möjligheter och utmaningar för Sverige och svenska företag
2020/21:RFR5	TRAFIKUTSKOTTET Punktlighet för persontrafik på järnväg – en uppföljning
2020/21:RFR6	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Digitalt seminarium om uppföljningen av tillämpningen av gymnasireglerna den 26 november 2020
2020/21:RFR7	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Lantbrukets sårbarhet – en uppföljning
2020/21:RFR8	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om finansiell stabilitet – Risker i kölvattnet efter covid19-pandemin
2020/21:RFR9	SOCIALUTSKOTTET Digital offentlig utfrågning med anledning av Coronakommissionens delbetänkande om äldreomsorgen under pandemin
2020/21:RFR10	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 16 mars 2021
2020/21:RFR11	CIVILUTSKOTTET Uppföljning av lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter – hur har lagen fungerat för resenärerna?
2020/21:RFR12	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om järnvägens punktlighet
2020/21:RFR13	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens rapport Redogörelse för penningpolitiken 2020
2020/21:RFR14	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om rapporten Lantbrukets sårbarhet – en uppföljning
2020/21:RFR15	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2021
2020/21:RFR16	SOCIALUTSKOTTET Digital offentlig utfrågning om sjukdomen ME/CFS och infektionsutlöst trötthetssyndrom
2020/21:RFR17	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Nyheter i sociala medier – en forskningsöversikt av användning och effekter ur ett medborgarperspektiv

2021/22:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 19 oktober 2021
2021/22:RFR2	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets offentliga utfrågning om precisionsmedicin
2021/22:RFR3	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om finansiell stabilitet – Sårbarheter och motståndskraft i ekonomin i ljuset av ökande skulder hos hushåll och kommersiella fastighetsföretag
2021/22:RFR4	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2015–2020
2021/22:RFR5	FINANSUTSKOTTET Evaluation of the Riksbank's Monetary Policy 2015–2020
2021/22:RFR6	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 3 mars 2022
2021/22:RFR7	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Uppföljning av nyanländas etablering –arbetsmarknadsstatus med särskilt fokus på kvinnorna
2021/22:RFR8	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Uppföljning och utvärdering av tillämpningen av utskottsinitiativ
2021/22:RFR9	KULTURUTSKOTTET Uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken
2021/22:RFR10	NÄRINGSUTSKOTTET Innovationskritiska metaller och mineral – en forskningsöversikt
2021/22:RFR11	SOCIALUTSKOTTET Hälsa- och sjukvård för barn och unga i samhällets vård – en utvärdering
2021/22:RFR12	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om AP-fondernas placeringar av buffertkapitalet i pensionssystemet den 26 april 2022
2021/22:RFR13	FÖRSVARsutskottet Sveriges deltagande i fem internationella militära insatser – en uppföljning av konsekvenserna för den nationella försvarsförmågan
2021/22:RFR14	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2022
2021/22:RFR15	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens redogörelse för penningpolitiken 2021 den 10 maj 2022
2021/22:RFR16	SOCIALUTSKOTTET Offentlig utfrågning om svensk och europeisk cancerstrategi
2021/22:RFR17	TRAFIKUTSKOTTET Transportsektorns klimatmål

